

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je treba
samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati f. nko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak četrtak pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 40.— K
pol leta . . . 20.— "
četrt leta . . . 10.— "
posamezna številka po 80 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana,
razpise služb je plačati po 60 vin za
vsako peti-vrsto. Priloge stanejo poleg
poštne še 45 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanja je pisati od enostopne peti-vrste,
če se tiska enkrat . . . 90 vin.
" " " dvakrat . . . 80 "
" " " trikrat . . . 50 "
za nadaljnja nvršenja od peti-vrste po 40 vin.
Oznajna sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjenistva
UJU ima s članarino tudi že plačano
naročnino, torej ni treba članstvu na-
ročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne
stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljsk. Tovarisa
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so prosto poštnine.

TONE GASPARI:

Špekulacija na Koroškem.

Wilsonova misel o samoodločbi naro-
dov se je potvrdila v špekulativne namene.
Danes je že gotovo, da plebiscita na Koro-
škem ni izvršilo avtohtono prebivalstvo
cone A, temveč princ Borghese in s po-
močjo njeg 5000 privandranih Izvenko-
rošcev, ki niso imeli glasovalne pravice.
Ako izvezamo velikovski okraj, so po-
kazale številke kljub temu dejstvu lep re-
zultat za Jugoslavijo.

Odstranena demarkacijska črta je
pustila vse prejšnje avstrijsko uradništvo,
učiteljstvo, žandarmerijo in policijo (pre-
oblečeno) v glasovalno cono. Ne samo to!
Z italijansko protekcijo so vsi ti preleteli gla-
sovalne izkaznice da so upravičeni glasova-
vati in — kar je posebno važno — tudi
govoriti na shodih in agitirati. Vsi ti tisoči
so se nemoteno razlezli po glasovalnem
ozemlju. Naša uprava, ki je proti nim na-
stopila v začetku energično, je morala po
vmešavanju italijanskega podkomisija odne-
hati in na naši strani je ostala blamaža. V
sreči domačinov na je tako zraslo neza-
upanje. Vsi ti pritencenci so delovali spo-
četka tajno, sčasoma so jeli očividno na-
stopati. Brez vsakega posebnega posla so
dan in poč rovarili in huškali in agitirali.
Vsak izmed njih je imel določeno število
glasovalcev, s katerimi je stal že pod prejš-
njo staro upravo kot funkcionar v ved-
nem stiku. Ti agitatorji so dobivali iz Ce-
lovca mastne dihte in za podkupovanje
tudežev proše, ki so v posameznih sluča-
ih dosegli do 30.000 kron. Vse to se je go-
dilo pred očmi distriktnih svetov, kjer so
navadno naševali italijanski majorji ala
Navarini in Botti. Zadnji teden se je ta
agitacija nocostrila od osebe do osebe.
Vsak nemški zaupnik je imel svojega gla-
sovalca, na katerega je vplival z denar-
jem, blazom in napačevš z vročnimi. Te-
mu se ni čuditi, zakaj Celovec je izbruhnil
v netek pred glasovanjem v cono A na
avtomobilih temno maso, ki je gotovo
presežala število 10.000. Oborožena je bila

ta masa in je že nie zunanost povsod
vzbujala strah. Naša uprava te mase ni mo-
gla zavrniti, ker je vsak imel identitetno
izkaznico, podpisano od italijanske dele-
gacije. Vse naše tuzadneve pritožbe so
ostale brezuspešne. Takemu agitacijske-
mu aparatu, ki je delal s preizkušeno izsi-
lievalno taktiko šlezvika, nismo bili popol-
noma kos. Znano je, da je večina koroške-
ga ljudstva ostala docela konservativna
posledica da se je lažje in hitreje akom-
dirala avstrijskim uradnikom in agitator-
jem kakor našim ljudem, ki so nam prišli
na pomoč iz Štajerske in Kranjske. »Ko-
roško Korošcem« je vplivalo na neodločne
in nasprotnike kakor ogenj in vonja proti
Srbom in je ta ogenj tako razpalila da je bila
ponekod zadnje dni misel o izgubi evi-
dentna. Tako pri nasprotnikih in omah-
ljivcih!

Drugače pri naših zavednih ljudih!
Priznamo lahko v naše zadoščenje resni-
co, da ni med 17.000, ki so glasovali za Ju-
goslavijo niti enega omahljivca, temveč to
je k v a s, ki se je vedno dvignil, kadar
smo ga potrebovali. To so izpričali shodi
v Grebinju, Velikovecu in Bistrici v R.
Koma tri dni pred shodom so zvedeli naši
zaupniki v krajevnih odborih, da se vrši
shod. Četrty dan je že valilo 8000 naših
ljudi na Mestnem trgu v Velikovecu in
8000 v Borovljah. Dokaz, da je aparat na
naši strani funkcioniral.

Društveno življenje se je baš v zad-
njem letu oživilo kar najživahneje. Ob ne-
deljah je skoro vsaka vas uprizorila igre,
ob večerih so vadili pevski zbori, vršila
so se predavanja gospodinskih tečajev,
ustanovile so se knjižnice. Duša vsemu
društvenemu življenju je bilo po večini
naše učiteljstvo. »Zveza ženskih društev«
je štela zadnje dni čez 7000 članic, ki so
prejemale društveno glasilo »Koroško Zo-
ro«. »Zveza« je vršila svoje misijonsko
delo v kulturnem in socialnem oziru kar
naivestneje in z brezprimerno nožrtvoval-
nostjo. »Fantovska zveza« je štela 1500 na-
ših koroških fantov. Koroške malčke in
njih navdušenje je pa Ljubljana sama dva-

krat videla. Lista »Korošec« in »Mir« sta
zadnji mesec izhajala po večkrat na teden
in Korošce orieniral posebe v politič-
nem oziru. Izšlo je tudi nebroj brošur, le-
takov in statističnih tabel. Žalibog se je v
ilustrativnem oziru premalo storilo. Na na-
sprotni strani je neumorno delovalo pet
nemških slikarjev, ki so znali vplivati z
velikimi lenaki na dušo Korošcev. Na naši
strani je prispeval edino naš Gaspari. Zato
je bilo nemogoče paralizirati ilustrativno
propagando.

Na lico mesta je naša organizacija
uspevala. Da ni popolnoma uspela, je krivo
naše ožje in širše zaledje, ker se je prepo-
zno vzdramilo.

Če pogledamo vsa ta dejstva, uvidi-
mo, da je stal naš Korotan faktično tik
pred vstajenjem. Zato nas je mo-
mentana izruba tembolj zadela v živo.
Nikakor na ni ta potvrdila samoodločba
odločilna za usodo koroških Slovencev.
10. oktober je dokazal — ako izvezame
vse protioostavnosti pri glasovanju — da
je nad Dravo slovenski živeli v veliki ve-
čini. nad Dravo pa sta si številji precej
enaki. (Izvezto je pri tem nemčursko sre-
dišče Velikovec in občini Puštrica in Gre-
binj).

10. oktober nas je informiral suma-
rično o naših zavednih Koroških, ki so pri-
nrajnjeni vsak čas tvežati življenje in pre-
moženje za Jugoslavijo. 15.000 koroških
Slovencev pod Dravo in njih navdušena
deca naj bo obsojena nočasni smrti! Pred
našimi očmi naj izumre ta rod! Nikoli! V
nas je da odločno odklonimo to samood-
ločbo tulih špekulantov in vsako tako pri-
hodno »samoodločbo«, bodisi kerkoli.
Kot kulturni delavci prote-
stirajmo v vseh naših okraj-
nih društvih, kerie taka odlo-
čitev smrtni udarec svetim
našim o samoodločbi naro-
dov!

Pariz bo še govoril. Do takrat pa go-
vori vsak izmed nas kot pionir jugoslo-
venske ideje! —

Novedraginjskedoklade za učiteljstvo in uradništvo.

(Uredba o draginjskih dokladah državnim usluž-
bencev, upokojeencev, upokojenk in njih slot*)

I.

V Srbiji in Črni gori.

1. Aktivnim uradnikom pripadajo namesto
dosedanjih draginjskih dnevnic, ki so jih imeli
po odločbi ministrskega sveta z dne 28. maja
1919., D R br. 41.546, in z dne 19. maja 1920.,
D R br. 65.563, te-le osebnne draginjske doklade:
Uradnikom z letno plačo do 2999 dinarjev
po 23 dinarjev na dan;
uradnikom z letno plačo od 3000 dinarjev
do 4999 dinarjev po 25 dinarjev na dan;
uradnikom z letno plačo od 5000 dinarjev
do 7499 dinarjev po 30 dinarjev na dan;
uradnikom z letno plačo od 7500 dinarjev
navzgor po 35 dinarjev na dan.

2. Neukaznim uslužbencem, ki so v držav-
ni službi prebili vsaj pet let brez prekinitve, pri-
pada osebna draginjska doklada po 16 dinarjev
na dan.

Drugim neukaznim uslužbencem kakor tudi
slugam pripada kot ta doklada 14 dinarjev na
dan.

Studentom — dijakom — zaposlenim kot
neukazno osebe pri državnih oblastvih v Beo-
gradu, pripada po 7 dinarjev na dan. Onim, ki
so zaposleni v krajih izven Beograda, pripada
ona draginjska doklada kakor drugim neukaz-
nim uslužbencem.

3. Glede pravice do draginjske doklade se
stalni učitelji in stalne učiteljice izenačujejo z
aktivnimi ukaznimi uradniki. Druge kategorije
učiteljev in učiteljic se izenačujejo z drugimi ne-
ukaznimi uslužbenci.

4. Svečnikom vseh veroizpovedanj na
ozemlju Srbije in Črne gore pripadajo one oseb-
ne draginjske doklade, ki so jih imeli doslej, ra-
zen okrožnih protokolejev po južnih krajnihah
Srbije z letno plačo 5000 dinarjev, katerim pri-
pada ona osebna draginjska doklada kakor

* Razglašena v »Službenih Novinah kralje-
vine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 221., izdanih
dne 7. oktobra 1920.

LISTEK

Materina solza na hčerinem grobu.

Gospé Karoliné Delejevi, materi učiteljice Cirile
Delejeve, umrle 8. maja 1919 posvečuje v uteho
Mozirski.

Gomila nad krsto se je zagrnila,
pod koso je padla cvetica dobrav,
umolknila slavčeva pesem je mila,
zdonela kot zadnji nebeški pozdrav —
in mati za detetom joče brezupna! — — —
Za hip za oblake se solnce je skrilo,
na vek pa ugasnil je žarek svetla,
ko v noči nebo se je jasno isknilo,
utrnila zvezda se v morja je val —
in mati za ljubljanko plače samotna!

Je počila struna v akordu življenja,
razlil se v vsemirje poslednji je glas — — —
Na križu zimzelen kvišku se spenja,
na grobu povešajo rože obraz —
in mati za hčerko nevtušena gine!
Le joči mi, mati, solze hladeče,
izjoči si zadnjo prebridko solzo,
potem pa zakleni bolesti skeleče
v svetišče srca globoko na dno!

Srebrne ti nitke krog čela ovila
je toga in skrb: Usodo spoznal!
Najdražje ti s kruto je roko zdrobila —
ti v bran se postavi, se zopet vzravna!

FRAN GOVEKAR (Ljubljana):

Učite se srbohrvaščine!

Narava nam je naklonila dva duševna
darova: katerima lahko imponiramo vse-
mu svetu: dar petja in jezika. Malo je na-
rodov, ki bi znali tako peti, kakor slo-
venski.

Kako izlaha in naglo se nauči Slo-
venec tujeja jezika, pa je naravnost fe-
nomenalno. Naše dekle živi leto dva med
Nemci ali Lahi, pa že govori nemško ali
laško!

Nemec živi med Slovani lahko 20,
30 let, pa še ne zna pravilno stavka iz-
govoriti. O naši deklinaciji, konjugaciji,
o raznih spolih in dovršnikih ali nedovrš-
nikih Nemec nima pojma. Čeprav bi do-
segel med nami Metuzalemovo starost.
Ker Nemec in Lah sta jezikovno zabita
in brez inteligence. Slovenec na je talent.
ki se nauči vsakega jezika igranje ter si ga
z malim skoraj nezavednim trudom
osvoji tako, da ga govori in piše bolje in
lepše kot rojen Nemec ali Lah.

Uradniki se moramo učiti zdaj srbo-
hrvaščine. Potrebujemo jo iz državnih-
uradnih in praktičnih interesov in naučiti
se je moramo kot dobri Jugoslavlani, ki
se zavedamo, da smo državotvoren ele-
ment, najbolj važen stan, najzavednejši

propagatorji ideje državne edinstvenosti.
Srbohrvaščino govore naši bratje od Sote
tla do grških me. Štiri petine Jugoslo-
vanov govore srbohrvaščino, ki je eden
izmed najlepših, naimelodičnejših je-
zikov na svetu.

Muzikalnemu ušesu je čista, pravilna
srbohrvaščina prava glasbena naslada.
Poslušati govor srbskega ali hrvaškega
poeta ali igralca ali učeniaka, je resničen
užitek! In kako govori pristno srbsko ali
hrvaško dekle, hrvaški kmet ali srbski
voinik prijatelj! to je muzika, to je grom
in melodija obanem, živa poezija.

Igraje sem se priučil češčine in ru-
šine toliko, da lahko čitam časopise in
beletrijo, — nemščino obvladujem tako
popolnoma da sem že v gimnaziji med ro-
jenimi Nemci tovariši pisal naiholiške šol-
ske in domače nemške naloge ter sem
kasnele kot zrel mož dopisoval kot feli-
tonist v nemški uradni list: a slovenski.
Prešernov jezik mi je kot literatu Slo-
vencu največja svetinja.

In vendar pravim: srbohrvaščina je
tako krasen jezik, da bi se ga moral z
navdušenjem in slastjo učiti vsak Slo-
venec! Še kot gimnazist sem užival raz-
košje ob jeziku Mažuraničevega epa
»Smrt Small-age Čengizija«. In narodne
srbske pesmi o kraljeviču Marku in o

bitki na Kosovem, so mi bili jezikovna le-
pota vseh letov. Tako se danes niti ne za-
vedam več. Čitam li slovensko ali srbo-
hrvaško in med čitanjem hrvaške ali
srbske (v cirilici tiskane) knjige docela
ozabliam, da moje berilo ni slovensko.

Zato me boli in me ogorčava ako
slišim govoriti tovariše: »Ne znam hrva-
ško! Ne razumem srbsko!« — Kolika
duševna lenoba in narodna nezavednost!
Desetkrat več truda sem imel, da sem se
naučil hoditi in stokrat več, da sem se
navadil plavati, kolesariti ali plesati, ka-
kor razumeti do najfinejših nijans živno-
krasni srbohrvaški jezik!

In vi vsi, tovariši ste prav tako Slo-
venci kot jaz. — in vi vsi, tovariši, nimate
niti trohice manj jezikovnega daru kot
jaz! Samo trmasti ste, zagrizeni, anatični,
pa si dorovedujete laž, ki je sramotna!
— Sal nihče ne zahteva, da govorite in
pišete srbsko ali hrvaško. Toda razumeti
morate ta jezik, ker ga govori in piše
ogromna večina naših sodržavljancev, ker
je to jezik naših bratov, materinščina na-
šega kralja inaka mučenika!

Če smo se morali učiti jezika naših
stoletnih sovražov, se hočemo radi učiti
jezika naših osvoboditeljev, jezika ki je
končno le dialekt jugoslovanski! Sloven-
ščina in srbohrvaščina sta vendar le dvoje
sester iste matere.

ukaznim uradnikom z isto plačo, nadalje razen pravoslavnih parohijskih svećenikov: okrožnih protojerejev, aktivnih svećenikov po mestih in vaseh, kaplanov, dijakonov, protodijakonov in svećenikov, ki imajo kaplane, katerim pripada kot osebna draginska doklada po šestnajst (16) dinarjev na dan.

5. Vsem spredaj naštetim kategorijam državnih uslužbencev, ki imajo pravico do osebne draginske doklade, gre pravica do rodbinske doklade po 4 dinarje na dan za vsakega rodbinskega člana (ženo in otroke), ako le-ti nimajo svoje lastne imovine niti si ničesar ne pridobivajo, o čemer služi za dokaz jamstvo treh ukaznih uradnikov, učiteljev ali svećenikov.

Do te doklade imajo državni uslužbenci pravico tudi za deda in babico, toda ob pogoju, da so le-ti siromašnega stanja, da žive skupno z njimi ter jih oni edini vzdržujejo. Za brate pripada ta doklada do polnoletnosti, za sestre pa do njih preskrbe. Ako je v eni rodbini več članov, ki so državni uslužbenci, pa vzdržujejo katerega izmed onih sorodnikov, s katerimi žive skupno, ima pravico do te doklade samo en rodbinski član, in sicer najstarejši.

Za dokazilo o imovinskem stanju zgoraj naštetih sorodnikov služi potrdilo pristojnih občinskih oblastev. Za dokazilo o skupnem življenju in za to, da jih dotični uslužbenec edini vzdržuje, pa služi jamstvo treh ukaznih uradnikov, svećenikov ali učiteljev, ki ga oddajo na prijavi, katero morajo uslužbenci predložiti, ko zahtevajo to doklado.

Do rodbinske doklade nimajo pravice oni uslužbenci državnih oblastev, katerih žena in otroci kakor tudi drugi sorodniki, naštetih v tej točki, žive na njih posestvih izven kraja njih službovanja.

6. Upokojencem, upokojenkam se povišuje dosedanja osebna draginska doklada za 50 %. Kot rodbinska doklada jim pripadajo po 4 dinarji na dan za vsakega rodbinskega člana in druge sorodnike, našete v točki 5, te naredbe, in ob tam razloženih pogojih.

Oni državni upokojenci, ki se bavijo s svobodnimi profesijami, kakor: odvjetniki, zdravniki, inženjerji i. dr., nimajo pravice do draginske doklade in do rodbinske doklade, razen če dokažejo z zdravniškim izpričevalom, izdanim po državnem ali občinskem zdravniku, da so zaradi starosti ali telesne nesposobnosti nesposobni za delo.

Istotako nimajo pravice do teh doklad vsi oni upokojenci, katerih dohodki iz imovine ali osebne dela znašajo več nego 800 dinarjev na mesec.

II.

V pokrajinah izven Srbije in Črne gore.

7. Aktivnim državnim uslužbencem, ki so do sedaj prejemali draginske doklade po razpredelu »A« uredbe z dne 28. junija 1919., DR br. 63.515,* pripadajo namesto vseh dosedanjih draginskih doklad te-le osebne draginske doklade: uslužbencem s sistemizirano plačo:

(brez stanarine) do letnih 3399 kron po 68 kron na dan;
(brez stanarine) od letnih 3400 kron do 4799 kron po 72 kron na dan;
(brez stanarine) od letnih 4800 kron do 6399 kron po 76 kron na dan;
(brez stanarine) od letnih 6400 kron do 7999 kron po 84 kron na dan;
(brez stanarine) od letnih 8000 kron do 9999 kron po 88 kron na dan;
(brez stanarine) od letnih 10.000 kron do 15.999 kron po 100 kron na dan;
(brez stanarine) od letnih 16.000 kron do 18.000 kron po 120 kron na dan.

* Uradni list pod št. 575 iz leta 1919.

Čitate povesti Šenoe, Galskega, Kozarca ali Leskovarja in čudili se boste! Treba vam je le malega slovca, da pogledate na vsaki strani dvakrat trikrat vati: vse drugo je — na šel! In še to le za začetek. Kmalu se vam zrodi kakor meni: čitati Jurčiča ali Šenoe — vseeno! In čitate srbohrvaške članke v »Našem Glasu«! Najboljša šola je za Vas! Razumeli jih boste tem lažje, ker je vsebina z Vašimi interesi skladna.

Otresite se komodnosti! Le par dni nosvete srbohrvaščini in sami ostrmite nad hitrim uspehom a oostane Vas sram, da ste sploh kdaj za hio govorili: »ne razumem je«! Bog nam je naklonil dar jezikov. Bog nam je naklonil Jugoslavijo! Izkažimo se vredne te naklonjenosti! Jugoslavija bo silna in neporušna šele takrat, kadar homo tudi Slovenci lahko zavestno rekli: Brat mi je mil, pa naj bi katerekoli vere ali kateregokoli jezika bil! Molji v mošeti ali v pravoslavni ali katoliški ali ne vem še kakšni cerkvi, govori v kakršnemkoli dialektu: brat si mi, ki te razumem do dna srca ter razumem tudi nalnežnejši vzdrhtljal tvoje duše!

Vsak Jugoslovan mora biti član „Jugoslovanske Matice!“

8. Drugim državnim uslužbencem, ki so do sedaj prejemali draginske doklade po razpredelu »B« uredbe z dne 28. junija 1919., DR br. 63.515, pripada namesto vseh dosedanjih draginskih doklad doklada po 56 kron na dan.

9. Aktivnim parohijskim pravoslavnim svećenikom: kaplanom, dijakonom in protodijakonom, potem svećenikom drugih veroizpovedanj v pokrajinah izven Srbije in Črne gore, ki so do sedaj prejemali draginske doklade, pripadajo tudi nadalje iste doklade.

Pravoslavno aktivno parohijsko svećenništvo: kaplani, dijakoni in protodijakoni na parohijah in eparhijah: gornjekarlovski, pakraški (razen onih v tej eparhiji, ki imajo sesije), bokokotorski, hercegovo-zahumski, in v onem delu zadrsko-istrske eparhije, ki je v obsegu naše kraljevine, nadalje katoliško svećenništvo v senjsko-modruški škofiji in škofijah dalmatinskih in hercegovskih ima izjemoma kot draginsko doklado po 48 kron na dan.

10. Vsi oni spredaj naštetih uslužbenci imajo pravico tudi do rodbinske doklade po 12 kron za vsakega rodbinskega člana (ženo in otroke), ako ti člani nimajo svoje lastne imovine niti si ničesar ne pridobivajo; o tem služi za dokaz jamstvo treh državnih uradnikov, učiteljev ali svećenikov.

Istotako jim pripada ta doklada za deda in babico, za očeta in mater, potem za brate in sestre, toda ob pogojih, razloženih v točki 5. te uredbe.

11. Upokojencem — upokojenkam — se povišuje dosedanja draginska doklada za 50 %.

Kot rodbinska doklada in doklada za sorodnike, našete v točki 5, jim pripada namesto dosedanje doklade doklada po 12 kron na dan za vsakega člana ob tam razloženih pogojih.

Iste omejitve glede pravice do prejetanja osebne in rodbinske draginske doklade za upokojence, o katerih govori točka 6. te uredbe, veljajo tudi za upokojence izven Srbije in Črne gore, samo da nimajo pravice do te doklade vsi oni upokojenci, katerih mesečni dohodek iz imovine ali osebne dela znaša več nego 2000 K.

12. Sirotam državnih uradnikov brez očeta in matere pripada draginska doklada po 12 kron na dan.

13. Poštarijem neeraričnih poštinih uradov na ozemlju zagrebske in velikebečkeške pokrajinske direkcije kakor tudi pogodbenim uslužbencem pri poštobrojavnihih uradih v Dalmaciji in Sloveniji, ki niso imeli pravice do draginske doklade po uredbi DR br. 63.515 z dne 28. junija 1919., se povišuje draginska doklada na trikratni znesek dosedanje doklade.

III.

14. Ukaznim državnim uradnikom kakor tudi učiteljem z dinarsko plačo, ki služijo v pokrajinah izven Srbije in Črne gore, pripada draginska doklada, in sicer:

uradnikom z letno plačo do 2999 dinarjev po 15 dinarjev na dan;
uradnikom z letno plačo od 3000 dinarjev do 4999 dinarjev po 16 dinarjev na dan;
uradnikom z letno plačo od 5000 dinarjev do 7499 dinarjev po 18 dinarjev na dan;
uradnikom z letno plačo od 7500 dinarjev navzgor po 20 dinarjev na dan.

Neukaznim uslužbencem pripada po 12 dinarjev na dan.

15. Okrožnim načelnikom z dinarsko plačo, ki služujejo izven Srbije in Črne gore, pripada ista draginska doklada kakor uslužbencem v Srbiji in Črni gori.

16. Državnim uslužbencem, o katerih govori točka 14. in 15. te uredbe, pripadajo kot rodbinska doklada po 3 dinarji na dan za vsakega člana.

IV.

17. Banu Hrvatske pripada osebna draginska doklada po 100 dinarjev na dan, metropolitu Srbije in predsednikom pokrajinskih vlad pa po 80 dinarjev na dan s pravico do rodbinske doklade, ki pripada drugim državnim uslužbencem v dotični pokrajini.

V.

18. Ta uredba velja tudi za častnike in vojaško-administrativne uradnike.

Častnikom in vojaško-administrativnim uradnikom, ki služujejo v pokrajinah izven Srbije in Črne gore, pripadajo iste draginske doklade, ki so jih imeli do sedaj, s pravico do rodbinske doklade po 3 dinarje na dan za vsakega rodbinskega člana.

Splošna določila.

VI.

19. Ako sta mož in žena v državni službi in v istem kraju, ne moreta oba prejemati popolne osebne draginske doklade. Ena se mora znižati za polovico. Ako dokladi nista isti, se zniža manjša. Tako v enem kakor v drugem primeru obdrži mož izjemoma pravico do rodbinske doklade tudi za ženo.

20. Če je mož aktiven državni uradnik, žena pa upokojenka in narobe, ali če sta oba upokojena, imata vsak zase pravico do osebne draginske doklade po tej uredbi.

21. Ako mož ni v državni službi, žena pa je v aktivni državni službi ali v pokoju, ima ona pravico samo do osebne draginske doklade, ne pa tudi do rodbinske, razen če dokaže, da je

mož siromašnega stanja in nesposoben za delo. Za dokazilo o siromašnem stanju služi potrdilo pristojnega občinskega oblastva, o nesposobnosti za delo pa zdravniško izpričevalo, izdano po državnem ali občinskem zdravniku.

VII.

Upokojenci, zaposleni v državni službi, imajo pravico do draginske doklade kakor državni uslužbenci, samo da se jim izmera draginske doklade določa po izmeri njih pokojnine. Ako ima tak upokojenec poleg pokojnine določen še honorar (plačo), ne more uživati dnevnice in honorarja (plače), nego ima pravico izbirati samo med dnevnicom in honorarjem (plačo). Vse izjeme, kolikor jih je bilo doslej v tem oziru, prenehajo veljati.

VIII.

Usluženec, ki napreduje, ko stopi ta uredba v veljavo, ter vsled tega pride v kategorijo uradnika z večjo dnevnicom, sme to dnevnicom prejemati samo, ako je poklicu, oziroma razredu, v katerem je napredoval, prebil najmanj 4 mesece. Ako temu ni tako, doseže pravico do te večje dnevnice z dnem, ko dovrši štiri mesece od dne prejšnjega napredovanja, oziroma imenovanja.

IX.

Vsa določila dosedanjih uredb in odločb o dnevnicah in draginskih dokladah kakor tudi pojasnila in tolmačenja, ki so bila izdana o njih uporabi, ostanejo v veljavi še nadalje, ako ne nasprotujejo določilom te uredbe.

X.

Ta uredba ne velja za one državne uslužbenke, katerih draginske doklade so bile urejene s specialnimi odločbami in uredbami kot izjemami od osnovne odločbe DR br. 41.546 z dne 23. maja 1919. in uredbe DR br. 63.515 z dne 28. junija 1919. Zadnje veljajo še nadalje odločbe, s katerimi so jim bile urejene dnevnice in draginske doklade, ako s to uredbo to ni izpremenjeno. Za člane državnega sveta ostane tudi nadalje v veljavi dnevnic, ustanovljena z odločbo DR br. 78.868 z dne 16. junija 1920. s pravico do rodbinske doklade po tej uredbi.

XI.

22. V pravosodnem resortu dobivajo posebno sodniško doklado: sodniki, državni odvjetniki (višji odvjetniki in vrhovni odvjetnik); osebe, ki imajo sodniško kvalifikacijo ali ki začasno opravljajo sodniški poklic, kakor tudi tajniki kassacijskega in apelacijskega sodišča, in sicer v Srbiji in Črni gori po šesto (600) dinarjev mesečno; v drugih krajinah kraljevine po štiristotinpetdeset (450) dinarjev; drugi sodni uradniki, diplomirani pravniki v Srbiji in Črni gori po dvesto (200) dinarjev mesečno, v drugih krajinah kraljevine po stoipetdeset (150) dinarjev.

23. Z dnem, ko stopi ta uredba v veljavo, neha veljati odločba ministrskega sveta z dne 22. decembra 1919., št. 22.216, o specialni sodniški dokladi.

XII.

Ministrski svet bo določal tudi specialne povišbe teh doklad za krajine in kraje, v katerih vladajo posebne draginske razmere, kakor tudi za take kategorije uradnikov in uslužbencev, za katere se ugotovi neizogibna potreba za povišbo.

XIII.

Za pokritje izdatkov po tej uredbi služijo ti-le viri:

1. Dohodek iz prodaje sladkorja, proizvedenega v državi kakor tudi uvoženega iz inozemstva. V ta namen se pooblašča minister za finance, da v imenu države razpolaga z vso količino sladkorja, proizvedenega v državi in nabavljenega iz inozemstva, kakor tudi da določi njegovo prodajno ceno. Sladkor iz inozemstva nabavlja izključno minister za finance.

Natančnejša določila o tem, kako je odkupiti sladkor, proizveden v državi, kakor tudi o nabavi sladkorja iz inozemstva, kako je ustanavljati cene in prodajo v državi, predpiše minister za finance s pravilnikom.

2. Dohodek iz povišbe nastopnih taks:

a) V Srbiji in Črni gori:

Taksa iz tar. post. 1 b se povišuje od 0,50 na 2 dinarja.

Taksa iz tar. 3, 4, 5 in 6 se povišuje od 2 in 3 dinarjev na 5 dinarjev.

Taksa iz tar. post. 52 se povišuje od 5 na 10 dinarjev.

Taksa iz tar. post. 230 se povišuje od 3 in 5 dinarjev na 6 in 10 dinarjev.

b) V pokrajinah izven Srbije in Črne gore.

a) Vse stalne pristojbine po zakonu o pristojbinah, ki veljajo v omenjenih pokrajinah, se poleg povišbe, izvršene po do sedaj veljavnihih predpisih, povišujejo za 100% (sto odstotkov).

b) Prvi, drugi in tretji odstavek tar. post 99 a) iz člena 157, finančnega zakona za leto 1920/1921. se izpreminja ter se glasi:

»Na vse vstopnice, in sicer:

1. za gledališča in umetniške koncerte, po-

garske razstave in večere, prireditve telovadnih sokolskih, orlovskih društev se plačuje kot taksa 10% (deset odstotkov) od vrednosti vstopnic; in

2. za bioskope, café-chantante, kabarete, zabave, cirkuse, akrobatske, atletske, čarodejske, spiritalistične predstave, panoptike, menažerije, razne druge razstave, panorame, fotoplastike, dirke in sploh za vse vstopnice in prireditve, kjer se ljudje zbirajo zaradi zabave in razvedrila, se plačuje kot taksa 30% (trideset odstotkov) od vrednosti vstopnice.

XIV.

Ta uredba velja glede draginske doklade od dne 1. oktobra 1920., določila o dohodkih za pokritje pa od dne 1. novembra 1920.

D R br. 30.000.

V Beogradu, dne 29. septembra 1920.

Skupščine dalmatinskega učiteljstva v Splitu.

Dalmatinsko učiteljsko društvo je imelo svojo skupščino od 8.—10. t. m. v Splitu in je podalo svoje stališče do tekočih stanovsko-politiških vprašanj, od katerih navajamo sledeče:

Akademična izobrazba učiteljstva.

Dalmatinsko učiteljstvo pozdravlja z zadovoljstvom osnivanje višjih pedagoških šol v Zagrebu in Beogradu, a učiteljstvo vidi pravo povzdigo šolstva edino v koreniti reformi sedanjih učiteljskih. Ona se morajo tako preurediti, da bodo tudi sama nudila učiteljstvu višjo izobrazbo. Istodobno zahteva, da se višje pedagoške šole preurede tako, da bodo stvarno in formularno imele značaj popolnih fakultet.

Početniški tečaj.

Po vzorcu Češke naj se na visokih pedagoških šolah otvorijo tudi početniški tečaji za učiteljstvo iz pokrajine.

Šolski nadzorniki.

Šolske nadzornike naj se vzame iz učiteljskih vrst le one, ki uživajo popolno zaupanje učiteljstva ter se jih materialno podpre tako, da bodo lahko brez skrbi vršili svoj posel.

Odprava pokrajinskih poverjenikov za uk in bogočastje.

Učiteljstvo ne uvideva nobene potrebe, da se na čelo prosvetnih oddelkov v pokrajinah postavlja poverjenike za uk in bogočastje, kot zastopniki političnih strank; s tem se zanaša v vrste učiteljstva in šole, ki mora služiti samo vzvišenim idealom, razpor strankarstva in osebne politike.

Izjednačenje z ostalim uradništvom.

Učiteljska skupščina zahteva, da se učiteljstvo popolnoma izjednači z ostalim državnim uradništvom. Enako zahteva učiteljstvo, da se upokojenci popolnoma izjednačijo v penzijah z novimi plačami.

Za učiteljstvo okupiranih krajev.

Skupščina prosi vladu, da prizna tudi učiteljstvu v okupirani Dalmaciji posebno, izredno doklado, kakor jo prejema učiteljstvo iz okupirane Vojvodine.

Skrb za učiteljski naraščaj.

Učiteljska skupščina se obrača do vlade, da da podporo za ustanovitev Učiteljskega doma in konvikta v Splitu; da obrača skrb za učiteljski naraščaj tudi na ta način, da preskrbi učiteljsčnikom in učiteljsčnicam potrebna sredstva za brezplačno hrano in štipendije za stanovanja ter skrbi na druge načine za zboljšanje socijalnega stanja učiteljskemu naraščaju. O učiteljskem naraščaju govori več točk v resoluciji.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v četrtek dne 11. novembra 1920 točno ob 9. uri dop. v mestni deški osnovni šoli v Celju po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Stanovske in društvene zadeve. 3. Poročilo o delegacijskem zborovanju v Celju in o učiteljskem kongresu v Beogradu. 4. Prememba društvenih pravil. Poroča tov. Brinar. 5. Razprava o osnutku šolskega zakona. Predava tov. Gobec. 6. Raznoterosti. Ne pozabite na vprašalno škrinjico! Pri zborovanju se bodo tudi razdelile knjige „Šolske Matice“ in naročene slike. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

+ Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 4. novembra ob 2. uri popoldne na Gornjskem. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopis. 3. Poročilo tov. Meljovška o mariborskem zborovanju. 4. Predavanje tov. Jakšeta: „Naš položaj, naše delo in naši cilji.“ 5. Volitev v učiteljsko razsodišče. 6. Sprememba društvenih pravil. 7. Poročilo tajnice za preteklo društveno leto. 8.

Poročilo blagajničarke. 9. Volitev društvenega odbora. 10. Predlogi.

+ Radoviliško okrajno učiteljsko društvo zboruje dne 4. novembra 1920 ob 10. uri dopoldne v Bohinjski Beli. Kosilo je prijaviti pravčasno pri tov. Korošcu.

+ Kamniško učiteljsko društvo je zborovalo v sredo dne 20. oktobra 1920 ob 14. uri v šolskem poslopju v Radomljah. Zbralo se je lepo število družtvenikov. Predsednik tovariš Tomo Petrovec pozdravi navzoče, predvsem dva na novo vstopivša tovariša z zagotovilo, da bosta našla med nami vedno odprta srca. Nadalje omeni tovariš predsednik v svojem pozdravnem nagovoru, da so se od našega začnega zborovanja vršile velike izpremembe. Izvršilo se je združenje vsega jugoslovanskega učiteljstva. Predpogoj te naše nove organizacije je bila likvidacija „Zaveze“. Oni tovariši, ki so jo vodili, zaslužijo našo hvaležnost. Jugoslovansko učiteljstvo se je torej združilo v močno, neposredno falango, ki deluje v blagor mladine in dobrobit naroda. Udruženje jugoslovanskega učiteljstva naj živi! Tovariš predsednik sporoči nadalje, da je na novo imenovanemu nadzorniku za kamniški okraj g. Matku Kantelu pismeno v svojem in v imenu učiteljstva v kamniškem učiteljskem društvu čestitka k njegovemu imenovanju. Nato se prečita zapisnik zadnjega zborovanja in se ga odobri. Kot tretja točka je poročilo naših delegatov o zborovanju učiteljstva v Mariboru in Beogradu. Tovariš Šmajdek poda natančnejše poročilo o učiteljskem zborovanju v Mariboru, tovariš Toman pa opiše tri najlepše in najzanimivejše slike iz učiteljskega zborovanja v Beogradu, kateremu popis je zbrano učiteljstvo sledilo z največjim zanimanjem. Pri slučajnostih poročila tovariš Šmajdek o pravih okrajnih učiteljskih društvih, katera prebere in svetuje k posameznim pravilom nekatere izpremembe. Tovariš Toman predlaga, naj zastopnika v okrajnem šolskem svetu predlagata okrajno učiteljsko konferenco. Glede deležev za „Tovornico učil“ in „Zdraviliški dom“ sklepa odbor. Tovariš Šmajdek razloži nato pomen društva „Učiteljska samopomoč“, in priporoča zbranemu učiteljstvu pristop v to društvo. Tovariš Germek predlaga, da naj se poverjeništvu v Ljubljani poroča, naj isto ukrene vse potrebno glede šolskih beril za šolsko leto 1921/22. Nadalje predlaga Germek, da naj poverjeništvu ukrene pri višjem šolskem svetu, da se odpravijo nepotrebni uradni spisi: tednik, nepotrebno uradno poročanje, predvsem popolnoma nepotrebna negativna poročila. Upelje naj se enotno poslovanje vseh okrajnih šolskih svetov, da ne bode nobene razlike v posameznih okrajih. Višji šolski svet naj izda enoten uradni repertorij. Upelje naj se spisovanje nekaterih spisov (dnevnik, seznam šolskih zamud i. dr.) s svinčnikom. Odredbenim potom naj se za leto 1920/21. ukaže samo dvakratno izdajanje šolskih naznanil. Tovariš Sotenšek predlaga sledeče: Ker ima učiteljstvo že z 32 službenimi leti polno pokojnino, naj isto po izpolnjenih 32 letih ne kompetira več na druga mesta. Tovariš Šmajdek omeni, naj se predlaga na višji šolski svet, da nastavi na vseh šolah v okraju potovalne učiteljice ženskih ročnih del. Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, se je tovariš predsednik zahvalil vsem zborovalcem in zaključil zborovanje.

+ Belokranjsko učiteljsko društvo je zborovalo v Črnomlju dne 14. oktobra 1920.

Zborovanja se je udeležilo 31 tovariš in tovarišev.

Predsednik Barle pristočno pozdravi zborovalce, posebno tovariša Megušarja, ki se je po dolgi odsotnosti okrepčan povrnil v naše vrste in novodošla tovariša Šoštarica in Menarda ter otvori zborovanje.

Ker je tovarišica tajnica Bukovčeva odložila tajništvo, prečita predsednik zadnji zapisnik, ki se soglasno odobri.

Tovariš Novak prav zanimivo poroča o učiteljskem kongresu v Beogradu; marsikaj smo čuli, česar niso poročali časopisi.

Predsednik opozori tovariše, ki so zaostali s svojimi prispevki k potništvu v Beograd, da to v kratkem poravnajo, ker ni nikakor prav, da bi moral tovariš Novak večino potnih stroškov trpeti sam.

Tovarišica Gostiševa poroča o zborovanju Zaveze v Mariboru. Predsednik se ji za udeležbo na zborovanju in poročilo zahvali.

Ker je »Učiteljski Tovariš« te dni obširno poročal o kmetijskem in kmetijsko gospodinjstvem tečaju, sta poročevalca Vardjanca in Barle svoji poročili skrajšala in povedala le o svojih vtiskih, ki sta jih dobila v tečaju. Zborovalci so se divili kavalirstvu poverjeništvu za kmetijstvo, ki je izplačalo po 6, 20, 30 itd. kron potnine. Gosпода, ki se vozi v avtomobilu, ne pojmi, da ne more učitelj sam prenašati kovčka, kjer ima perilo, obleko in knjige za nadmesečno odsotnost z doma.

Pri poslovanju odbora Belokranjskega učiteljskega društva so se, ker so bili odborniki v raznih krajih, mnogokrat pokazale težkoče. Predsednik predlaga: Danes, ko je tajnica odložila tajništvo, se nam nudi prilika, da sestavimo odbor tako, da bodo vsi odborniki v istem kraju. Soglasno se sklene, da bodi do prihodnjih volitev sedež odbora v Metliki. Izvoli se: K. Barle, predsednik; L. Morela, podpredsednik; M. Zornova, tajnica; V. Menard, blagajnik; A. Vardjanova, odbornica.

Tovariš Morela predlaga: Belokranjsko učiteljsko društvo zahteva od okrajnega šolskega sveta Črnomelj, da se volitve zastopnikov učiteljstva v okrajnem šolskem svetu čimprej izvrše. Sprejeto.

Tovariš Morela nas tudi opozori na članek »Vrv raz vratu«. Strinjamo se s piscem in prismo UJU poverjeništvu Ljubljana, da pravila za Učiteljsko razsodišče v smislu članka preuredi.

Predsednik se spominja borbe za izboljšanje našega gmojnega stanja in opozarja, da smo dolžni največjo zahvalo naši Zavezi in njenim voditeljem. Toplo priporoča, da tovariši ne pozabijo, ko bodo dobili nove draginske doklade, rezervnega sklada.

Prihodnje zborovanje skliče predsedstvo pred Božičem.

+ Učiteljsko društvo kranjskega okraja je zborovalo dne 18. oktobra 1920 ob 10. uri v Kranju. Predsednik g. Luznar pozdravi navzočih 66 tovarišev, poudarjajoč moč in uspehe naših organizacij, ki bodo tem večje, če strnemo vse naše moči v vztrajno falango. Ob pozdravu novoimenovanega nadzornika tovariša g. Vilbalda Rusa so si vsi navzoči dali duška v toplih izrazih stanovskega zadoščenja. Tovariš gospod nadzornik se zahvali za znake kolegijske naklonjenosti omenjajoč nadalje dveletni vztrajni boj o nadzorniškem vprašanju, ki nas je končno vendar dovedel do popolne zmage. Tovariš opozarja, da je njegova nova služba odgovornosti polna navzgor kakor navzdol. Upošteval bo vse želje organiziranega učiteljstva, ki mu bo stal kot zaveden zagovornik vsikdar ob strani, kadar pa bo treba, pa je pripravljen da svoje mesto povrne onemu, ki mu je je podelilo, t. j. organizaciji učiteljstva. Tovariš g. Albin Lajovic iz Trčica nam je podal krasno predavanje o „moralnem vzgoji“ na Francoskem. Ker namerava izdati o tej temi posebno knjižico, naj za danes samo omenimo, da je vsebina vsestransko zanimiva, poučna in bode sleherni učitelj primoran, da iz nje posname onem, kar bi se utegnilo tudi našim razmeram primerno uporabiti. Iz priloženega poročila tov. Jos. Lapajne-ja o Učiteljskem konviktiku je bilo posneti, da glavni odbor nikakor ni kos svojih nalogi. Sklene se soglasno, da je nujno potrebno pravila premeniti, kakor jih predlaga poročevalec. Po nasvetu g. Antona Mahkote je vsak član obvezan, da pristopi k društvu Učiteljskega konvikta.

Blagajniško jadjikovanje tov. g. Sepaherjevo je rodilo dobre sadove. Letnina 120 K ne zadostuje več, kajti vpsolati moramo poverjeništvu UJU 108 K. Društva za javne namestnice pa 12 K. Ker je treba ustreči Mahkotovemu predlogu in onemu g. predsednika, da smo vsi člani Jugoslov. Mat., se je končno sklenilo, da vplačujemo mesečno 16 K. Šolska vodstva naj pri izplačilu mesečnih prejemkov odtrgajo četrtletne obroke, ki naj se vpsolijo po poštinih položnicah. V slučaju, da šolski voditelj ni naš somišljenik, naj si učiteljstvo samo izbere svojega poverjenika. Kdor se preseli, naj o tem obvesti blagajnika.

Tov. Lapajne poda protestno poročilo o nesramnem hujkanju gotovih ljudi proti šoli, učiteljstvu in našim plačam. Vlado pozivamo, da ukrene potrebno v našo obrambo.

Tov. Držaj zahteva zadoščenja za neopravičeni in žaljivi nastop, ki se je izvršil napram tov. gđc. Perkovi v Križih. Ker otroci začeti niso znali še moliti očenaša, je pred poukom molila neko pesmico o Angelu varuhu. Nekega dne prilomastijo v razred kaplan in 2 občinska moža; stopivši pred otroke zmoliijo očenaš, na kar se z žaljivimi opazkami odstranijo, češ, da je očenaš še vedno obvezna šolska molitev. Po daljšem debatiranju se sklene, da naj zadevo šolski voditelj naznani okrajnemu šolskemu svetu, okrajno učiteljsko društvo pa naj s potrebno vlogo prepreči, da se taki izvajajoči slučaj ne bodo več dogajali.

Tov. g. Vavlar Držaj poroča kot koroški legijonar o delovanju našega učiteljstva pri koroškem plebiscitu. Iz našega okraja je bilo v volilni coni 16 tovarišev, večina na najbolj izpostavljenih postojankah borovelskega okrožja. Premoči in nasilstva Volkswehrvoevov nas niso nikjer oplašila. Zanimiv spis prilagamo uredništvu, da ga po možnosti objavi.

Tov. g. Roblek iz Šmarjete omenja nasilstva in sleparije, ki so se dogajale povodom plebiscita. Vlada pozivlja učiteljstvo, da vstraja na svojih mestih, sama pa se s svojimi uradi odpravlja. Ubogi goriški begunci, ki služijo na Koroškem! Sedaj jih nameravajo prestaviti v Prekmurje. Kdaj pridejo siromaki do zaželenega miru?

O popoldanskih urah se je razvila pri Marjerju nepriljena zabava, ki nas je samoobsebi opomnila, da ne smemo zanemariti, kar smo lazi započeli. Pevski zbor je treba, da se oživi. Če g. nadzornik ne bi utegnil več voditi petja, prevzame isto tajnik.

Lapajne Josip.
+ Društvo vpokojenega učiteljstva je imelo svojo odborovo sejo dne 6. oktobra t. l. — Poleg običajnih točk je tajnik poročal, da se društvo udeležilo po svojem zastopniku S. P. učiteljskega kongresa v Beogradu v dneh 16.—20. julija t. l. — Stirim novim članom so se dopisovale »Sprejemnice«. — Dne 30. avgusta se je sestavila in odposlala na ministrstvo prosvete in ministrstvo za socialno politiko ostra spomenica za milostno pokojnino učiteljskim vdovam in sirotam, izmed katerih nekaj že par let ni več prejemale nikake plače, celo bora ne. Uspeh pri ministrstvu za socialno politiko je bil ugoden. Dovolilo in nakazalo je preje imenovanim 10.000

din. kot enkratni draginski prispevek, ki se jim ima v kratkem razdeliti. — Odbor je dalje razpravljao o povišku za pristopnino in za smrtni slučaj ter sklenil soglasno, da se poviša pristopnina na pol dinara, vsak smrtni slučaj z upravnimi stroški pa skupaj na 1 dinar. Prihodnji občni zbor bode imel odobriti predložen sklep. — Ena članica je prostovoljno izstopila iz društva, a tri člane se je izključilo, ker niso izpolnjevali potrebnih dolžnosti. — Za nove člane so se sprejeli: Martin Breznik, nadučitelj v p. v Ljubljani, Fr. Vrečko šolski ravnatelj v p. in Iv. Trobelj učitelj v p. obdava v Slovenjem Gradcu. — Kot podporni član je pristopil tudi Anton Pavčič, nadučitelj v p. v Kostanjevici. V spomin svojega 52letnega delovanja na šol. polju, je plačal podpornine tudi 52 K, za kar se mu na tem mestu izreka najlepša zahvala. — Pri posameznostih se je razpravljalo: Kako postopati, da se nam naše gmojno stanje vsaj v toliko izboljša, da nam bo mogoče živeti in obleči se.

Blagajnik je poročal približno sledeče: Vse vpokojeno učiteljstvo zlasti ono, ki je zvesto službovalo 40 ali vsaj 35 let na šolskem polju, je silno ogorčeno nad ravnokar dovoljenim skromnim poviškom draginskih prispevkov. To učiteljstvo se zapostavlja in prezira v taki meri, kakor bi ne bilo nikdar vršilo svojih težkih dolžnosti. Vse štirikratne doklade nam ne znašajo polovico prejemov od prejemkov aktivnega učiteljstva. Dnevnice same službe so večje, nego imajo vpokojenci vse plače skupaj z dokladami vred Nezasišano! Živila in vse življenjske potreščine so se podražile v toliko, da bi nam 100% povišek ne zadostoval. Zato smo sedaj z našim poviškom tam, kjer smo bili. — Vedno se je poudarjalo, da se bodo učiteljske plače zjednačile. Kje je sedaj v tem poslednost? Vpokojence nas dele na dve kategoriji: V preje vpokojene in po novem vpokojene. Zadnje kajpada boljše plačajo. Aktivno učiteljstvo se plačuje v dinarjih, vpokojeno v kronah. Srbsko učiteljstvo ima svojo in boljše plačo, učiteljstvo v ostalih delih države pa manjšo. Aktivno se plačuje primerno, a vpokojeno tako, da strada in gladno umira. — Zakaj vse to? Ako sami sebi odgovorimo: Zato, ker se za nas živ krst ne briga in zato, da bi se tem preje zvrnili v temen grob. — Ali res nismo svoječasno nič delali? Na čegavi podlagi pa so se izobraževali sedanji stebri države? Ali nam v zahvalo sedaj grené večer našega življenja in nas zato hočejo živje v grob potlačiti? Mislimo, da ga ni, ki bi z nami ne zaklical: Vi, brežčutna srca, v Beogradu, ki sedite pri obloženih mizi na mehkih blazinah, ne poznate gorja in bednosti! — Naše društvo se je nemalo trudilo, da je odposlajalo dobro utemeljene prošnje, priporočalo se ustno poslancem in oddajalo resolucije, a vse zaman. Niti enkratnega odgovora nismo bili vredni. Proč z brezsrčnosti, ki nas neusmiljeno prepuščajo bedi in stradanju! Njihova mesta naj zasedejo drugi! — Sklene so soglasno, da ne bo še društvo mirovalo, vendar se z vlogo nove prošnje počaka dotlej, da nastopi nova konstituenta, oziroma se ustvari pragmatika, ki nam bi znala obelodaniti boljše gmojne razmere. Kar pa je pisal in pojasnil tozadevno g. Vidran v »Tovarišu« štev. 39, ne potrebuje nobenega komentarja več. Pristavim le še: Ako to ni krivica, potem je ni nikjer več na svetu! — Ker je bil dnevni red izčrpan, zaključil predsednik sejo. — Tajnik.

Iz Jugoslavije.

— Za podržavljenje vsega narodnega šolstva v Jugoslaviji. Udruženje jugoslovanskega učiteljstva v Beogradu je izročilo ministru prosvete obširno spomenico, ki se izreka za podržavljenje vsega narodnega šolstva v Jugoslaviji in slika vse hibe šolstva. Ki izvirajo od odvisnosti šolstva od kraljevih faktoriev ter slika vse dožvete, ki bodo izšle iz podržavljenja šolstva. Če prevzame država tudi vzdrževanje šolstva v svoje roke. S tem bi bila šola in učiteljstvo osvobodena škodljivim vplivom političkih strank in posvečena edino prosvetni nalogi.

— Posvetovanje članov glavnega odbora poverjeništvu UJU v Ljubljani in članov osrednjega odbora Slomškove Zveze. Na željo tov. J. Jovanoviča, ki je bil v to poverjen od glavnega odbora UJU v Beogradu, se je vršil v sredo 20. okt. v Ljubljani sestavek nekaterih članov obeh glavnih odborov. Tov. Jovanovič je polasnil položaj in povdarjal potrebo stanovskega zbližanja za prihodnje delo v prvi vrsti za uvrstitev učiteljstva v službeno pragmatiko in za naše stanovske pravne zahteve pri izdelavi novega šolskega zakona. Razpravljalo se je o naši stanovski organizaciji UJU. Do kakega uradnega komunikea ni prišlo.

— Gmojne pravice šolskih nadzornikov. Po čl. 42 navedbe št. 654 z dne 3. sept. 1919 imajo stalni inčasni okrajni nadzorniki pravico do stanarine v znesku 600 dinariev na leto, ki se jim izplačuje iz državnega proračuna. Razen tega imajo letno doklado 1000 dinariev, ki se jim izplača za deset delovnih šolskih mesecev po 100 dinariev. — Za Hrvatsko, Slavonijo in Medžimurje je izdal minister

prosvete naredbo o začasnem uvrščenju deželnih in okrajnih šolskih nadzornikov. Po tej naredbi se uvrste deželni (višji) šolski nadzorniki v šesti činovni razred in okrajni šolski nadzorniki v sedmi, oziroma osmi činovni razred. Ta naredba je stopila v veljavo s 1. junijem t. l. — Poleg tega uživalo nadzorniki udobnost za prostvo vožnjo po državnih železnicah ter so se im s 1. oktobrom t. l. s posebno naredbo znatno zvišale dnevnice za službena potovanja in nadzorovanja.

— Novoimenovani okrajni šolski nadzorniki so že preieli službene dekrete direktno od ministrstva prosvete iz Beograda. Kakor čujemo; so imenovani kot stalni okrajni šolski nadzorniki.

— Odbor Društva za zgradbo učiteljskega konvikta je vložil prošnjo za podporo na ministrstvo prosvete, ministrstvo za socialno politiko in na poverjeništvu za socialno skrb.

— Šolski program in stališče jugoslovanske Demokratske Stranke k uradniškem vprašanju. Kakor smo zadnjič poročali o volilnem programu za konstituanto socialno dem. stranke z ozirom na točko šolstva in uradništva tako hočemo zasledovati tudi stališče drugih strank v teh točkah. Volilni program Jugoslov. dem. stranke je razvil dr. Gregor Zevljav na seli izvrš odb. 21. t. m. O stališču do šolstva in uradništva je izjavil sledeče: »Šolstvo se mora v vsi državi enakomerno razviti in gre na breme države. Zasebna učiteljska so nedopustna, ker mora država skrbeti za enotno vzgojo učiteljstva. V šolski unravi odločajo zastopniki učiteljstva, starišev in državnih uradov, ki im je skrb za izobrazbo in zdravlje naroda izročena. JDS na noben način ne bo dopustila, da bi se mogli vrniti v našo šolo šušteršičevi časi, kakor to predvideva klerikalni ustavní načrt. — Velika država potrebuje stalno uradništvo čistih rok, ki si je izbralo delo v državni službi za življenjski namen. Vsako kršenje ugleda uradništva gre na račun države; v ustavi mi moramo zagotoviti nezavisnost in nedotakljivost z uvedbo pragmatike, ki zaščeni napredovanje onemu, ki je prebil strovo preiskusno dobo s čemur na ni rečeno, da se mora zapirati možnost, da pridejo izredno sposobni napreči. Glede plač od JDS ni treba novih zavetov, ker je bila edina in ostane stranka, ki se je borila zanje. Zato pa seveda se zahteva absolutna čistost in zvestoba urave, ki stoji vrhu tega še pod upravnim sodstvom, kateremu pripada tudi revizija takozvane svobodne presoje, in ki more pri ugotovitvi očividne pristranosti in površnosti funkcionaria osebno prijeti za stroške in škodo.«

— »Barem jedan nešto malo ima!« Ravnatelj Valda iz Ptua priobčile v »Našem Glasu« z dne 21. t. m. uvodnik, v katerem razpravlja o skunščini »Srbskega profesorskega društva« v Beogradu v dneh 5. do 8. oktobra ter pravi med drugim: Začudil sem se velikemu številu profesorice na skunščini in noznejšem kongresu: bila jih je skoro tretjina in so zelo živahno posegale v debato. Kolikor sem mogel presoditi, so pripadle večinoma h komunistični stranki. V privatnem razgovoru sem zvedel, da so v Beogradu poleg 3 deških tudi 3 dekliške gimnazije. V drugih mestih, kjer je samo ena gimnazija, tvorijo deklice 30 do 50% dišstva. Slabo razvite so druge panoge šolstva višjih osnovnih šol po vzoru naših meščanskih šol za boljšo izobrazbo produktivnih stanov sloh ne poznajo, gospodinjstskih šol nimajo, strokovnih šol je malo, zato gre vse v gimnazije, ki na kakor se dozdeva, ne zahtevajo toliko kolikor naše, vsaj v izzikih ne: 1. razred sloh nima drugega jezika, pač na se srbski jezik voli boli kakor pri nas slovensčina, kolikor se more sklenati iz števila ur, ki so določene zani. Veliko je pomanjkanje učnih moči, zlasti v novo pridobljenih krajih. V ministrstvu ne poznajo naših razmer. Načelnik za srednje šole, prof. Milan Kostić naju je povabil k sebi, da se informira o našem šolstvu. Ministrstvo Prosvete je enonadstropna hiša s 5 okni v pročelju. Načelnikova pisarna je sobica z 1 oknom — kakor predsoha ravnateljske pisarne pri večini naših srednjih šol. V tej sobi je pisalnik in 3 stolci, omare nobene. Tudi minister natu je sprejel. Pišem samo o vtiskih, imel pa sem utis, da v centrali ne poznajo naše neznosne bede. Ko sva omenila potrebo dinarskih plač tudi za profesorice ter opozorila na anomalijo, da ima srednjošolski profesor tri nas v začetku svoje službe vseh prejemkov za 4580 K na leto manj kakor ljudskošolski učitelj v začetku, do konca službene dobe na ta razlika naraste na 8215 K letno, je rekel minister: »Barem jedan nešto malo ima!«

— Poučevanje veronauka v Srbiji. Minister prosvete je odredil, da se izroči